Lietas Nr. 11220165707
Lietas arhīva Nr. SKK-0240-14

LĒMUMS

Rīgā 2014.gada 18.jūnijā

Latvijas Republikas Augstākā tiesa šādā sastāvā:

tiesnesis V.Čiževskis,

tiesnesis A.Freibergs,

tiesnese I.Radzeviča

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar prokurora A.Sorokas kasācijas protestu un cietušā – biedrības /Nosaukums A/ – pārstāvja /A.J./ un cietušā – biedrības /Nosaukums B/ –pārstāvja /V.D./ kasācijas sūdzībām par Zemgales apgabaltiesas 2013.gada 26.novembra spriedumu un

k o n s t a t ē j a

Ar Jelgavas tiesas 2013.gada 26.jūnija spriedumu

/K.B./,/personas kods/,

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 196.panta otrajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 1 gadu;

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 196.panta otrajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 8 mēnešiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu galīgais sods /K.B./ noteikts brīvības atņemšana uz 1 gadu.

No /K.B./ piedzīta kaitējuma kompensācija biedrības /Nosaukums A/ labā 7595,94 *euro* (5338,46 lati) un biedrības /Nosaukums B/ labā 5208,22 *euro* (3660,36 lati).

Ar pirmās instances tiesas spriedumu /K.B./ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 196.panta otrajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā par to, ka viņš no 2006.gada 6.janvāra līdz 2007.gada 16.janvārim mantkārīgā nolūkā, būdams biedrības /Nosaukums A/ valdes priekšsēdētājs, tas ir, persona, kurai organizācijā ir tiesības pieņemt lēmumus, kas saistoši citām personām, un rīkoties ar uzņēmuma mantu vai finanšu līdzekļiem, ļaunprātīgi izmantoja savas pilnvaras un tās pārsniedza, ar šīm darbībām radot būtisku kaitējumu organizācijas tiesībām un interesēm. Ar /K.B./ noziedzīgajām darbībām biedrībai /Nosaukums A/ tika nodarīts ne tikai materiālais zaudējums 7595,94 *euro* (5338,46 lati) apmērā, bet arī radīts būtisks kaitējums ar likumu aizsargātām biedrības /Nosaukums A/ interesēm un tiesībām.

Turklāt ar pirmās instances tiesas spriedumu /K.B./ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 196.panta otrajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā par to, ka viņš no 2007.gada decembra līdz 2008.gada jūlijam mantkārīgā nolūkā, būdams biedrības /Nosaukums B/ valdes loceklis, tas ir, persona, kurai organizācijā ir tiesības pieņemt lēmumus, kas saistoši citām personām, un rīkoties ar uzņēmuma mantu vai finanšu līdzekļiem, ļaunprātīgi izmantoja savas pilnvaras un tās pārsniedza, ar šīm darbībām radot būtisku kaitējumu organizācijas tiesībām un interesēm. Ar /K.B./ noziedzīgajām darbībām biedrībai /Nosaukums B/ tika nodarīts ne tikai materiālais zaudējums 5208,22 *euro* (3660,36 lati) apmērā, bet arī radīts būtisks kaitējums ar likumu aizsargātām biedrības /Nosaukums B/ interesēm un tiesībām.

Izskatījusi lietu apelācijas kārtībā sakarā apsūdzētā /K.B./ un viņa aizstāvja D.Lūša apelācijas sūdzībām, Zemgales apgabaltiesa ar 2013.gada 26.novembra spriedumu atcēla Jelgavas tiesas 2013.gada 26.jūnija spriedumu pilnībā.

Ar Zemgales apgabaltiesas 2013.gada 26.novembra spriedumu /K.B./ atzīts par nevainīgu Krimināllikuma 196.panta otrajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un attaisnots.

Biedrības /Nosaukums A/ un biedrības /Nosaukums B/ pieteikumi par kaitējuma kompensāciju atstāti bez izskatīšanas.

Par Zemgales apgabaltiesas 2013.gada 26.novembra spriedumu kasācijas protestu iesniedzis prokurors A.Soroka.

Prokurors kasācijas protestā norāda, ka apelācijas instances tiesas spriedums ir nelikumīgs, jo tiesa, taisot attaisnojošu spriedumu, pieļāvusi Krimināllikuma pārkāpumu, t.i., kvalificējot noziedzīgu nodarījumu, nepareizi piemēroja Krimināllikuma 196.panta otro daļu.

Apelācijas instances tiesa apsūdzēto /K.B./ attaisnoja apsūdzībā pēc Krimināllikuma 196.panta otrās daļas, norādot, ka lietā nav konstatējams būtisks kaitējums, kas ir Krimināllikuma 196.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma objektīvās puses obligāta pazīme. Prokurors norāda, ka laikā, kad /K.B./ izdarīja Krimināllikuma 196.panta otrajā daļā paredzētos noziedzīgos nodarījumus, likums neparedzēja kvalificējošo pazīmi – būtisks kaitējums.

Krimināllikuma 196.panta otrajā daļa tika paredzēta kriminālatbildība par uzņēmuma vai organizācijas atbildīgā darbinieka, tas ir, personas, kurai ir tiesības pieņemt lēmumus, kas saistoši citām personām, vai tiesības rīkoties ar uzņēmuma vai organizācijas mantu, vai finanšu līdzekļiem, kā arī uzņēmuma vai organizācijas pilnvarotas tādas pašas personas izdarītām tīšām darbībām, ļaunprātīgi izmantojot savas pilnvaras vai tās pārsniedzot, ja tās izdarītas mantkārīgā nolūkā. Tādējādi apelācijas instances tiesas arguments, ka būtisks kaitējums ir Krimināllikuma 196.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma objektīvās puses obligāta pazīme, nav pamatots. Prokurors norāda, ka likuma redakcijā līdz 2013.gada 1.aprīlim būtiska kaitējuma pazīme bija paredzēta tikai Krimināllikuma 196.panta pirmajā daļā.

Prokurors norāda, ka /K.B./ saukts pie kriminālatbildības pēc Krimināllikuma 196.panta otrās daļas par darbībām, kuras izdarītas līdz 2013.gada 1.aprīlim. Saskaņā ar 2012.gada 13.decembra likuma „Grozījumi Krimināllikumā" pārejas noteikumu 1.un 4.punktu persona ir saucama pie kriminālatbildības un sodāma saskaņā ar tām Krimināllikuma normām, kuras bija spēkā noziedzīga nodarījuma izdarīšanas laikā. Prokurora A.Sorokas ieskatā, apelācijas instances tiesai nebija pamata vērtēt, vai ar apsūdzētā darbībām nodarīts būtisks kaitējums.

Prokurors lūdz atcelt Zemgales apgabaltiesas 2013.gada 26.novembra spriedumu un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Par apelācijas instances tiesas spriedumu kasācijas sūdzību iesniedzis cietušā – biedrības /Nosaukums B/ – pārstāvis /V.D./.

Cietušā pārstāvis uzskata, ka apelācijas instances tiesas spriedums nav tiesisks un pamatots. /K.B./ biedrībā /Nosaukums B/ bija atbildīgs par finansiālo jautājumu risināšanu, dokumentācijas uzraudzību un lietvedību. /K.B./ veica darījumus, nenoformējot attaisnojošus grāmatvedības dokumentus. Cietušā pārstāvis norāda, ka /K.B./, kurš bija biedrības /Nosaukums B/ valdes loceklis, mantkārīgā nolūkā ļaunprātīgi izmantoja savas pilnvaras, kā rezultātā biedrībai tika nodarīts kaitējums 5208,22 *euro* (3660,36 lati) apmērā.

Cietušā pārstāvis lūdz atcelt apelācijas instances tiesas spriedumu.

Par apelācijas instances tiesas spriedumu kasācijas sūdzību iesniedzis cietušā biedrības /Nosaukums A/ pārstāvis /A.J./.

Cietušā pārstāvis kasācijas sūdzībā izklāsta lietas faktiskos apstākļus, tostarp norāda, ka apelācijas instances tiesa spriedumā nepamatoti atzinusi, ka pirmās instances tiesa nav pietiekami izvērtējusi, vai /K.B./ darbību rezultātā biedrībām ir nodarīts būtisks kaitējums. Cietušā pārstāvis nepiekrīt šādam apelācijas instances tiesas atzinumam, jo uzskata, ka pirmās instances tiesa ir izvērtējusi būtiska kaitējuma esamību.

Kasācijas sūdzības iesniedzējs uzskata, ka tiesa nepamatoti ir atzinusi, ka /K.B./ biedrībai /Nosaukums A/ nav nodarījis ievērojamu mantisko zaudējumu. Cietušā pārstāvis norāda, ka piecu minimālo algu kopsumma ir 853,72 *euro* (600 lati), bet biedrības zaudējumu apmērs ir 7595,94 *euro* (5338,46 lati), tādējādi atzīstams, ka /K.B./ biedrībai /Nosaukums A/ nodarījis ievērojamu mantisku zaudējumu.

Apelācijas instances tiesa spriedumā norādījusi, ka /K.B./ darbībās nav konstatējams mantkārīgs nolūks, jo 2650,48 *euro* (1862,77 lati) apsūdzētais izlietojis biedrības saimnieciskajām vajadzībām. Cietušā pārstāvis nepiekrīt šādam apelācijas instances tiesas secinājumam, jo /K.B./ rīcībā bija biedrībai piederoši finanšu līdzekļi, kā arī /K.B./ iegādājās būvmateriālus savām personīgajām vajadzībām.

Cietušā pārstāvis uzskata, ka tiesa nepamatoti pieteikto kaitējuma kompensāciju atstāja bez izskatīšanas, jo no lietas materiāliem redzams, ka biedrībai tika nodarīti materiāli zaudējumi.

Kasācijas sūdzības iesniedzējs lietu lūdz izskatīt mutvārdu procesā. Cietušā pārstāvis lūdz atcelt Zemgales apgabaltiesas

2013.gada 26.novembra spriedumu.

Augstākā tiesa atzīst, ka lēmumu iespējams pieņemt pēc lietā esošajiem materiāliem, jo papildu paskaidrojumi no personām, kurām ir tiesības piedalīties procesā, nav nepieciešami, un konkrētajai lietai nav īpašas nozīmes likuma normu interpretēšanā. Tāpēc lieta izskatāma rakstveida procesā atbilstoši Kriminālprocesa likuma 585.pantā noteiktajam.

Augstākā tiesa atzīst, ka Zemgales apgabaltiesas 2013.gada 26.novembra spriedums atstājams negrozīts, bet prokurora A.Sorokas kasācijas protests un cietušo – biedrības /Nosaukums A/ un biedrības /Nosaukums B/ – pārstāvju kasācijas sūdzības noraidāmas.

Apelācijas instances tiesa nav pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 574.panta 2.punktā paredzēto Krimināllikuma pārkāpumu. Apelācijas instances tiesas spriedums atbilst Kriminālprocesa likuma 511., 512., 525.pantā noteiktajām prasībām. Tiesa pierādījumus izvērtējusi, ievērojot Kriminālprocesa likuma 9.nodaļā noteikto.

No apelācijas instances tiesas sprieduma redzams, ka apsūdzētā /K.B./ attaisnošanas pamatā ir tiesas atzinums, ka viņa darbībās nav Krimināllikuma 196.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva, t.i., tiesa nekonstatēja, ka ar apsūdzētā darbībām cietušajiem būtu nodarīts būtisks kaitējums. Apelācijas instances tiesa būtiska kaitējuma jēdzienu pamatoti interpretējusi saskaņā ar likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību" 23.pantā noteikto. Apelācijas instances tiesas spriedums motivēts atbilstoši Kriminālprocesa likuma 564.panta ceturtās daļas prasībām.

Cietušā – biedrības /Nosaukums A/ – pārstāvja /A.J./ un cietušā – biedrības /Nosaukums B/ – pārstāvja /V.D./ kasācijas sūdzībās izteiktās prasības nav pamatotas ar Krimināllikuma pārkāpumu vai Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu, bet saistītas ar kasācijas sūdzību iesniedzēju vēlmi kasācijas instances tiesā atkārtoti izvērtēt pierādījumus un panākt apelācijas instances tiesas sprieduma atcelšanu nevis juridisku, bet faktisku iemeslu dēļ, kas ir pretrunā Kriminālprocesa likuma 569.panta pirmās daļas noteikumiem.

Augstākā tiesa norāda, ka laikā, kad /K.B./ izdarīja darbības, par kurām viņam celta apsūdzība pēc Krimināllikuma 196.panta otrās daļas, Krimināllikuma 196.panta otrā daļa paredzēja atbildību par uzņēmuma (uzņēmējsabiedrības) vai organizācijas atbildīga darbinieka [..] izdarītām tīšām darbībām, ļaunprātīgi izmantojot savas pilnvaras vai tās pārsniedzot, ja tās izdarītas mantkārīgā nolūkā, t.i., /K.B./ mantkārīgā nolūkā, būdams organizācijas atbildīgs darbinieks, tas ir, persona, kurai organizācijā ir tiesības pieņemt lēmumus, kas saistoši citām personām, un rīkoties ar uzņēmuma mantu vai finanšu līdzekļiem, ļaunprātīgi izmantoja savas pilnvaras un tās pārsniedza.

Ar 2012.gada 13.decembra likumu „Grozījumi Krimināllikumā" (stājās spēkā 2013.gada 1.aprīlī) likumdevējs izdarīja grozījumus Krimināllikuma 196.panta otrajā daļā, paredzot, ka turpmāk kriminālatbildība par uzņēmuma (uzņēmējsabiedrības) vai organizācijas atbildīga darbinieka [..] tīšām darbībām, ļaunprātīgi izmantojot savas pilnvaras vai tās pārsniedzot, ja tās izdarītas mantkārīgā nolūkā, paredzēta tikai gadījumos, ja ar šīm darbībām radīts būtisks kaitējums uzņēmuma, organizācijas vai ar likumu aizsargātām citas personas interesēm.

No minētā izriet, ka likumdevējs Krimināllikuma 196.panta otrās daļas dispozīcijā noziedzīgās darbības ir aizstājis ar atsauci uz panta pirmajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, lai tādējādi ar to tiktu aptverta kvalificējošā pazīme – būtisks kaitējums.

Tādējādi kasācijas instances tiesa atzīst, ka no 2013.gada 1.aprīļa kriminālatbildība par uzņēmuma (uzņēmējsabiedrības) vai organizācijas atbildīga darbinieka [..] izdarītām tīšām darbībām, ļaunprātīgi izmantojot savas pilnvaras vai tās pārsniedzot, ja tās izdarītas mantkārīgā nolūkā, netiek paredzēta, ja nav konstatēta būtiska kaitējuma nodarīšana. Kā jau iepriekš lēmuma norādīts, apelācijas instances tiesa nekonstatēja, ka ar /K.B./ darbībām būtu nodarīts būtisks kaitējums.

Augstākās tiesas ieskatā, izlemjot jautājumu par personu, kura izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, kas kvalificējams saskaņā ar Krimināllikuma 196.panta otro daļu (likuma redakcijā līdz 2013.gada 1.aprīlim), jāņem vērā, ka 2012.gada 13.decembra likuma „Grozījumi Krimināllikuma" pārejas noteikumu 1.punkts noteic, ka personas, kuras izdarījušas noziedzīgu nodarījumu līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai, saucamas pie kriminālatbildības saskaņā ar tām Krimināllikuma normām, kuras bija spēkā šā nodarījuma izdarīšanas laikā, turklāt, ņemot vērā, ka kriminālatbildība par noziedzīgu nodarījumu nevar iestāties, ja pēc šā likuma stāšanās spēkā dienas Krimināllikumā par to netiek paredzēta kriminālatbildība. Konkrētajā gadījumā, ievērojot Krimināllikuma 5.panta otrajā daļā paredzēto labvēlīguma principu, kvalificējot /K.B./ nodarījumu, jāvadās pēc Krimināllikuma 196.panta otrās daļas tā aktuālajā redakcijā. Augstākā tiesa atzīst, ka konkrētajā lietā pamatoti taisīts attaisnojošs spriedums.

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585., 587.pantu, Augstākā tiesa

n o l ē m a

Zemgales apgabaltiesas 2013.gada 26.novembra spriedumu atstāt negrozītu, prokurora A.Sorokas kasācijas protestu, cietušā – biedrības /Nosaukums B/ – pārstāvja /V.D./ un cietušā – biedrības /Nosaukums A/ – pārstāvja /A.J./ kasācijas sūdzības noraidīt.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnesis (paraksts) V.Čiževskis

Tiesnesis	(paraksts)	A.Freibergs
Tiesnese	(paraksts)	I.Radzeviča